

WMA Декларација од Лисабон за правата на пациентот

Усвоена на 34-то Светско медицинско собрание, Лисабон, Португалија, септември/октомври 1981
и изменета на 47-то Генерално собрание на WMA, Бали, Индонезија, септември 1995
и уредено и ревидирано на 171-та седница на Советот на WMA, Сантијаго, Чиле, октомври 2005

ПРЕАМБУЛА

Односот помеѓу лекарите, нивните пациенти и поширокото општество во последно време помина низ многу значителни промени. Иако лекарот секогаш треба да постапува според неговата/нејзината совест, и секогаш во најдобар интерес на пациентот, мора подеднакво да се направат заложби за да се гарантира автономност и правда за пациентот. Во оваа Декларација претставени се некои од главните права на пациентот кои ги признава и промовира медицинската професија. Лекарите и останатите лица или тела кои се вклучени во обезбедувањето на здравствената заштита имаат заедничка одговорност да ги препознаваат и да ги поддржуваат тие права. Секогаш кога со некој закон, владина акција или било која друга управа или институција се одрекуваат овие права на пациентите, лекарите треба да се служат со соодветни средства за да ги загарантираат или да ги вратат во првобитна состојба таквите права.

НАЧЕЛА

1. Право на медицинска грижа со добар квалитет

а. Секое лице има право да добие соодветна медицинска грижа без дискриминација.

б. Секој пациент има право да добие нега од лекар за кој тој/таа знае дека ќе направи клиничка и етичка проценка без никакви надворешни вмешувања.

в. Со пациентот секогаш ќе се постапува во негов/нејзин најдобар интерес. Лекувањето кое се применува ќе биде во согласност со генерално одобрените медицински принципи.

г. Гаранцијата на квалитетот секогаш треба да биде дел од здравствената заштита. Особено лекарите треба да прифатат одговорност како заштитници на квалитетот на медицинските услуги.

д. Во околности кога мора да се направи избор помеѓу потенцијални пациенти за одредено лекување кое може да се обезбеди со одредени ограничувања, сите тие пациенти имаат право на правична процедура на селекција за таквото лекување. Тој избор мора да се заснова на медицински критериуми и да се направи без дискриминација.

ѓ. Пациентот има право на континуитет на здравствената заштита. Лекарот има обврска да соработува при координирањето на медицински определената нега со други даватели на здравствена заштита при лекувањето

на тој пациент. Лекарот не смее да го прекине лекувањето на пациентот се додека понатамошното медицинско лекување не е назначено, без да му се даде на пациентот разумна помош и доволно можност да обезбеди други алтернативни начини за нега.

2. Право на слобода на избор

а. Пациентот има право на слободен избор и да го промени својот лекар и болница или здравствена институција независно дали тие се дел од приватниот или јавниот сектор.

б. Пациентот има право да побара мислење од друг лекар во било која фаза.

3. Право на самоодлучување

а. Пациентот има право на самоодлучување, да донесе слободни одлуки за себе. Лекарот ќе го информира пациентот за последиците од таквите одлуки.

б. Возрасен пациент кој има ментална компетентност има право да даде или да одбие да даде согласност за било која дијагностичка процедура или лекување. Пациентот има право на неопходните информации за да ја донесе својата одлука. Пациентот треба јасно да разбере која е целта на било кој тест или лекување, што ќе подразбираат добиените резултати и кои ќе бидат импликациите од одбивањето да даде согласност.

в. Пациентот има право да одбие да учествува во истражувања или предавања по медицина.

4. Несвесен пациент

а. Ако пациентот е несвесен или на друг начин не е во можност да ја искаже својата волја, мора да се обезбеди негова/нејзина согласност врз основа на претходна информираност секогаш кога тоа е можно од законски назначен застапник.

б. Доколку законски назначениот застапник не е достапен, а медицинската интервенција е итно потребна, согласноста на пациентот може да се претпостави, освен доколку не е очигледно и вон секое сомнение врз основа на претходно цврсто изјаснување на пациентот или убедување дека тој/таа ќе одбие да даде согласност за интервенцијата во таа ситуација.

в. Меѓутоа, лекарите секогаш треба да се обидуваат да го зачуваат животот на пациентот кој е несвесен заради негов/нејзин обид да изврши самоубиство.

5. Законски некомпетентен пациент

а. Доколку пациентот е малолетен или на друг начин е законски некомпетентен, во некои јуриisdикции се бара согласност од законски назначен застапник. Сепак, пациентот мора да биде вклучен во одлучувањето до најголем можен степен колку што дозволува неговиот/нејзиниот капацитет.

б. Доколку законски некомпетентен пациент може да направи разумна одлука, неговата/нејзината одлука мора да се почитува, и тој/таа има право да забрани разоткривање на информациите на неговиот/нејзиниот законски назначен застапник.

в. Доколку законски назначениот застапник на пациентот или лице кое е овластено од страна на пациентот, забрани лекување кое според мислењето на лекарот е во најдобар интерес на пациентот, лекарот треба да ја оспори таквата одлука пред релевантна правна или друга институција. Во случај на итна состојба, лекарот ќе постапува во најдобар интерес на пациентот.

6. Процедури кои се против волјата на пациентот

Дијагностички процедури или лекување кои се против волјата на пациентот може да се спроведат само во исклучителни случаи, доколку тоа е конкретно дозволено со закон и е во согласност со принципите на медицинската етика.

7. Право на информации

а. Пациентот има право да добие информации за себе кои се евидентирани во медицинските досиеја, и да биде целосно информиран за својата здравствена состојба вклучително за медицинските факти за неговата/нејзината состојба. Меѓутоа, доверливите информации од досието на пациентот за трета страна не треба да се даваат на пациентот без согласност на третата страна.

б. Како исклучок, информациите може да не се дадат на пациентот кога постои добра причина да се верува дека тие информации ќе создадат сериозна опасност по неговиот/нејзиниот живот или здравје.

в. Информациите треба да се даваат на начин кој е соодветен на културата на пациентот и на начин на кој пациентот може да разбере.

г. Пациентот има право да не биде информиран за неговото/нејзиното експлицитно барање, освен доколку тоа се бара за заштита на животот на друго лице.

д. Пациентот има право да одбере кој, доколку има, треба да биде информиран во негово/нејзино име.

8. Право на доверливост

а. Сите информации со кои може да се идентификува здравствената состојба на пациентот, медицинската состојба, дијагноза, прогноза и лекување и сите други лични информации мора да се чуваат како доверливи, дури и по настанување на смрт. Како исклучок, потомците може да имаат право на пристап до информации преку кои ќе се информираат за нивните здравствени ризици.

б. Доверливите информации може да се разоткријат само доколку пациентот даде експлицитна согласност или доколку тоа е експлицитно предвидено со закон. Информациите може да се разоткриваат на други даватели на здравствена заштита само на стриктна основа „треба да знае“, освен доколку пациентот не дал експлицитна согласност.

в. Сите податоци преку кои може да се идентификува пациентот мора да бидат заштитени. Заштитата на податоците мора да биде соодветна на начинот на кој податоците се складираат. На ист начин треба да се чуваат материјали од луѓе од кои може да се добијат податоци за идентификација.

9. Право на здравствена едукација

Секој човек има право на здравствена едукација што ќе му помогне да направи избор врз основа на претходна информираност за личното здравје и за расположливите здравствени услуги. Едукацијата треба да вклучува информирање за здрави животни стилови и за методи за превенција и рано откривање на болести. Личната одговорност на секој за неговото/нејзиното здравје треба да се потенцира. Лекарите имаат обврска за активно учество во заложите за едукација.

10. Право на достоинство

а. Достоинството на пациентот и правото на приватност ќе се почитуваат во секое време при медицинска нега и предавање, како и неговата/нејзината култура и вредности.

б. Пациентот има право на олеснување од страдањето согласно на моменталната состојба на знаење.

в. Пациентот има право на хумана грижа пред починувањето и да му се обезбеди севкупната расположлива помош за да чинот на умирање биде колку што е можно подостоинствен и лагоден.

11. Право на верска помош

Пациентот има право да добие или да одбие духовна или морална утеха вклучително и помош од свештеник од неговата/нејзината избрана религија.